

APEL LA CONTRIBUȚII

Canonul literar românesc: tradiție, contestare, reevaluare

Colocviul *Literacum*, ediția a X-a
13 decembrie 2025

Centrul Studențesc de Cercetare *Literacum* invită studenții și masteranzii filologi la cea de-a X-a ediție a Colocviului *Literacum: Canonul literar românesc: tradiție, contestare, reevaluare*, care va avea loc în data de **13 decembrie 2025**.

Într-un context marcat de pluralitate metodologică și de continue schimbări de paradigmă, discuția despre canon rămâne întotdeauna actuală, implicând o reflecție asupra raporturilor dintre trecut și prezent, dintre național și global, dintre tradiții și noile sensibilități culturale. Canonul literar devine astfel un spațiu de tensiune și negociere, aflat într-o continuă (re)definire. De altfel, numeroși teoreticieni au adus în discuție (in)flexibilitatea canonică. În consecință, Harold Bloom invoca *redundanța „deschiderii canonului”*, considerând că „nici un canon secularizat nu e vreodată «închis»” (Bloom 2018, 83), criteriul pentru canonizare fiind acela al „puterii estetice”, care trebuie separată de „consecințele spirituale, politice sau chiar morale” (*ibidem*, 82). Perspectiva este adoptată, într-o oarecare măsură, și de criticul român Mircea Martin, care diferențiază două tipuri de canon: cel *estetic* sau *critic*, focalizat pe criteriul estetic și „deschis spre *noutate*”, și cel *curricular*, care „reține doar reușitele certe” (Martin în Fotache 2005, 307) și resimte mai puternic influențele sociale și ideologice (v. *ibidem*, 318-3122). De cealaltă parte, Edward Said susține că discursul critic ar trebui să țină cont în special de realitățile sociale și politice pe care le reflectă textele literare, dar și de relațiile de putere sau de cele dintre autoritate și rezistență (Said 1983, 5), aspecte întâlnite la baza multor teorii critice care astăzi sunt din ce în ce mai influente în (re)modelarea canonului. În aceeași linie, Andrei Terian vorbește despre câteva dintre limitele impuse de principiul autonomiei esteticului, precum „marginalizarea nenumăratelor probleme de ordin social, politic, etnic, etic, economic, religios ș.a.m.d.” (Terian 2013, 19). Mai mult decât atât, criticul atrage atenția asupra posibilelor discrepanțe între ierarhiile naționale și cele internaționale din interiorul aceleiași literaturi, ceea ce duce la o delimitare, netă și necesară, între canonul național și cel internațional (v. *ibidem*, 21).

Într-un plan mai larg, sub umbrela *world literature*, David Damrosch propune o structură triadică a canonului literar mondial, alcătuită din *hipercanon*, *contracanon* și *canonul-umbră* (Damrosch 2006, 45). În cadrul acestui model, autorii consacrați, care își mențin sau chiar își sporesc prestigiul, parte a *hipercanonului*, coexistă cu vocile contestatate ale acestuia, în timp ce alți scriitori, cândva centrali, își diminuează statutul canonic, pierzând lupta cu timpul din diverse motive (*ibidem*, 45-46).

Raportându-ne la spațiul românesc, toate aceste perspective au făcut ca reperele *hipercanonice* precum Eminescu, Caragiale, Rebreanu sau Camil Petrescu să fie reevaluate și așezate alături de voci feminine sau voci ale exilului mai recent recuperate. Mai mult decât atât, grilele recente de lecturare a textelor literare par să răstoarne complet ierarhiile deja existente, semn că încercările de impunere autoritaristă a canonului se dovedesc a fi inefficiente pe termen lung.

Colocviul *Literacum* își propune, așadar, să ofere studenților și masteranzilor un cadru de reflecție critică asupra canonului literar românesc, invitându-i nu doar la analiza canonului și a evoluției acestuia, ci la punerea sa sub semnul întrebării, la recuperarea vocilor uitate și la